

Een stort van staalslak en bagger: een landmark voor Voorne?

een risico van honderden miljoenen Euro's?

Inleiding

De VVBV en de Gemeente Westvoorne maken zich zorgen over het in het AD vermeldde storten van 1 miljoen ton staalslak voor de aanleg van een tijdelijk bagger depot bij de rotonde van de Zwarte Dijk en de N57 door de Kramer Group.

Hoe is het mogelijk dat er zonder melding, aanvraag, milieu-effect-rapportage en vergunning van de gemeente Hellevoetsluis in strijd met het bestemmingsplan een stoffige weg wordt aangelegd met staalslakken voor het vullen van een baggerdepot? Een rondweg van 300.000 m³ staalslak: zo'n 10 km lang rond verschillende bassins, dus waar 50.000 vrachtauto's van 20 ton heen en weer rijden tijdens de aanleg en wie weet hoeveel meer om de bagger te storten.

Op onze vragen heeft de firma Kramer niet gereageerd, dus zitten we met nog meer vragen.

Inmiddels ligt er een weg van metaalslak van 1100 m, 15 m breed en 2.5 m hoog; 40.000 m³; zo'n 130000 ton.

Bagger depot?

Waarom is er behoefte aan een tijdelijk baggerdepot? Is het omdat de stort Heveringse Plas bij Brielle is gesloten vanwege de opmenging met giftige grond? En vindt Hellevoetsluis dan een verafgelegen hoekje bij Westvoorne een mooie oplossing bieden voor bagger uit de gehele regio? Wie heeft de baten en wie hebben de lasten?

Ruimtelijke ordening

Het bestemmingsplan voor het gebied geeft aan dat er een agrarische bestemming is. Het resultaat van langdurig overleg met alle betrokkenen in die regio. Zo'n overleg heeft tot doel om de activiteiten die we allemaal willen goed gebalanceerd te ordenen, waarbij dus maatschappelijk het beste resultaat wordt gerealiseerd.

En dan nu een stort van staalslak en bagger in dit gebied?

Fijnstof

Metaalslak gebruikten we vroeger om wegen te verharderen, net zo als zinkslak in Budel en asbest in Goor. We wisten niet beter.

Maar staalslak is geen ongevaarlijk materiaal. In aanraking met water leidt door het hoge gehalte ongebluste kalk tot een loog; u weet wel dat spul waarmee je de WC ontstopt. En dat ligt dan zonder eisen m.b.t. afdekking bij ons op de grens met de gemeente Westvoorne; het loog loopt het grondwater in en vervuult de sloot. Ja, het ligt op een zeiltje; op aanwijzing van DCMR om opmenging met schone grond te voorkomen. Helaas waterdoorlatend, zodat het regenwater van de afgelopen weken als loog zo de ondergrond en sloten kon inspoelen.

Maar blijkbaar was DCMR niet op de hoogte van de bodemrichtlijn staalslak: afdekken is vereist.

Nu een stoffige weg, waarvan de aanleg nu wordt stilgelegd omdat de omwonenden en beesten stikken door de diep in de longen dringende fijnstof dat bestaat uit een giftige combinatie van

400.000 ton uitlogend kalkstof en verpoederde metalen, waaronder deels giftige zware metalen, opgeworpen door malende vrachtauto's.

Gaat het project door, dan ligt er een stoffige weg van 10 km waar vrachtauto's af- en aan rijden om het depot te vullen. En achter iedere vrachtauto een wolkspoor van fijnstof van brandende kalk en metalen.

Het is verbazend dat de chauffeurs en kraandrijvers in deze agressieve en giftige wolken fijnstof kunnen werken zonder gasmaskers; blijkbaar is de ARBO-inspecteur niet geïnformeerd.

Lucht, bodem en water bedreigt

Het bestemmingsplan ter plaatse is agrarisch. Er worden producten verbouwd voor menselijke en dierlijke consumptie en er grazen koeien. Er mag geen twijfel zijn aan de kwaliteit van de daar verbouwde producten. Maar wat te denken van fijnstof die neerslaat op alle omliggende grond en de gewassen? Het fijnstof verspreid zich met de wind over het gehele eiland. Moet er eerst een bureaustudie worden gedaan, moeten steekproeven worden uitgevoerd en als mogelijke consequentie de volledige vernietiging van de maisoogst in de ruime omgeving, zoals laatst bij het brandje van Esso in de Nissewaard? Je zou je koeien toch niet de mais willen geven vol logende kalk en metalen? Metaalslak als kunstmest is volgens het tijdschrift Melkvee bedrijf juni 2016 verboden.

Maar die stofwolk trekt als woestijn zand over het hele eiland. Er mag geen toch geen twijfel zijn aan de kwaliteit van de agrarische producten van Voorne? Te denken aan goede friet aardappelen, de bittere smaak van spruiten, de reinheid van de snijgroenten, de kwaliteit van de melk, de smaak en kleur van tomaten en aubergines uit de kassen in Tinte en Vierpolders en de spikkels op potplanten en bloemen zoals gerbera's.

Onze grootgrutters zijn uiterst gevoelig voor problemen met voedsel; denk aan de Fibronil eieren. De eierboeren hebben een zeer grote schade geleden. De kwaliteit van de Voorne agrarische producten moet boven iedere twijfel verheven zijn en blijven.

En dan het grondwater; het waterschap Zuid Hollandse Delta zal geconfronteerd worden met extreem hoge Ph waarden en kalk afzettingen in pompen en leidingen. En onverwacht hoge waarden van lood, mangaan, cadmium en barium. Maar ook Cr 6 wordt genoemd, een stof die bij defensie in de vorm van een verf component tot nogal wat slachtoffers heeft geleid.

En de vissen in de sloot? Hun slijmlaag lost op door de kalk en dood is de vis.

Ja, een studie van Hoogovenslakken in de natuur van Spanjaards Duin gaf geen invloed aan. Ja, maar die slakken hadden jaren op de zeebodem gelegen en werden als harde brokken opgespoten. Op Voorne worden de slakken met de kalk nog eens door vrachtwagens geplet en als een overmaat ongebonden kunstmest als fijnstof verstoven.

Een studie van RIVM spreekt over 22 % meer longkanker in de omgeving van de Hoogovens door fijnstof.

Historische voorbeelden

Toepassing van zoveel bouwmetaal metaalslak in een agrarische omgeving, waarbij het gelegd wordt in een natte lage polder, zonder afdichtende ondergrond en het extra fijn verstoven wordt, heeft nog niet eerder plaats gevonden in Nederland.

Maar het is verbazend dat op dit moment er geen instantie echt durft in te grijpen, want de negatieve ervaring met staalslak is allang opgebouwd. Vooral bij kleine gemeenten die het aan de

kennis ontbrak om gelijk aan de bel te trekken bij de toepassing van metaalslak om industrieterreinen te realiseren. Men zou zijn licht eens kunnen opsteken bij de gemeenten Hoogezand Sappemeer, Hoorn, Akkrum, Haarlemmer Meer, Wieringer Meer, Zwaag en Oss. Vooral het grondwater en de zware metalen zijn daar hun zorg. ECN heeft hier uitgebreid over gerapporteerd. Zij noemen na een uitgebreid onderzoek als mogelijke toepassing van het materiaal absoluut geen toepassing in een agrarische omgeving.

Maar met vergelijkbare producten is in het verleden ook ervaring opgedaan, Met deze weg loopt de regio op termijn hetzelfde risico mee loopt als 20 jaar geleden de gemeente Goor liep met de asbest van Eternit, en de gemeente Budel met zink slak. In beide plaatsen werden de afvalproducten in vele weggetjes en erven gebruikt als verharding. Maar beide gemeenten hadden ook te maken met het stof dat de omgeving van de fabrieken had vervuild. De sanering rondom Budel werd begroot op 350 mln. Euro; die in Goor in de richting van 200 mln.

En in onze directe omgeving: in 2017 20 mln. Euro schade aan landbouwgewassen in de Nissewaard door een roetwolk van Esso.

Je loopt dus met restproducten een groot risico.

Dumping

Een miljoen ton staalslak is nodig, zijnde 50.000 vrachtauto's, een berg van 200 meter breed 200 meter lang en 8 meter hoog, een weg van 10 km lengte? Geen weg, maar een stort van afval dus met een omvang van bijna de hele staalslak jaarproductie van de IJmuidense hoogovens.

Twijfelachtige samenstelling

En waarom staalslak? Levert het geld op? En dan over een jaar het bedrijf Kramer failliet omdat de opruimkosten niet te dragen zijn en dan mag de overheid een miljoen ton staalslak afvoeren?

Toch geen herhaling van hetzelfde grapje in de haven; daar ligt nog een berg giftige metaalslak waar niemand verantwoording voor neemt; de eigenaar is failliet en de haven zit er mee.

Het zal toch niet zo zijn dat die giftige metaalslak vanaf de Rotterdamse haven hier naar toe gehaald wordt en gemengd? Wie houdt er continu toezicht, dus dag en nacht, 7 dagen per week, op de aanvoer om zeker te stellen dat het schone staalslakken zijn? Wie neemt monsters? Men zou toch wel willen voorkomen dat net zo als in Lekkerkerk en of de Diemerzeedijk polder 's nachts de rommel werd gestort?

De VVBV constateert dat het aan het gebruikelijke toezicht ontbreekt: er is geen adequaat hek, geen weegbrug, geen continu toezicht, geen controle op lading kwaliteit. Men zou eens moeten gaan kijken bij de deponie op de Maasvlakte bij Ganzenwinkel: iedere lading wordt gewogen, bemonsterd en de stortplaats vastgelegd.

DCMR houdt onvoldoende toezicht: zij meldde de VVBV dat er zo'n 25.000 ton ligt; er ligt in werkelijkheid al zo'n 130.000 ton.

Stinkende bagger

In de Heveringse Plas werd gestort in het water; hier op het land. Kunt u zich voorstellen hoe het stinkt op zo'n mooie zomer als natte bagger wordt aangevoerd en gestort in het bassin?

In 2019

De belofte is tijdelijk; in 2019 wordt het opgeruimd. Maar wie heeft deze afspraak gemaakt? Hellevoetsluis en Kramer? Waar ligt die vast? Wie wil er in 2019 metaalslak en bagger met een twijfelachtige samenstelling?

Is er sprake van een BV die in 2019 failliet gaat en de overheid opgezadeld wordt met giftige slak en bagger? Een herhaling van de geschiedenis in Goor; Eternit failliet; de overheid kan het opruimen.

Een toekomst droom?

Maar zou het kunnen dat in de voorbereiding van de fusie van Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne tijdens een innovatieve brain-storm sessie is gedacht aan een groots monument dat de bekroning zou zijn van de fusie? Iets waar je ook zaken aan kan hangen die ambtenaren, de lokale politici en burgers leuk zouden vinden?

Er waren in het centraal gelegen gebied bij de N57 al ideeën voor een disco, restaurant ambulance post en BMX terrein op een soort heuvel. Heb je een heuvel dan denk je ook aan outdoor sport en een uitkijktoren. Een uitkijktoren van waaraf je je hele koninkrijk tussen Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne kunt overzien. Nog grootster dan een 50 meter hoge zandwal langs het Oostvoornse Meer.

En dan op de flanken nog wat zonnepanelen en op de top een gecombineerde windmolen-uitzichttoren van 200 m hoog.

Maar dan heb je wel veel grond nodig, zeker 1 mln. ton. Dure grond; niet te betalen.

Maar wacht; er lag nog een aanbod voor goedkope staalslak en er is bagger in de markt nu de Heveringse Plas bij Brielle gesloten is.

Alles met alles gecombineerd, een Voorns Austerlitz, een LANDMARK bij de N57.

Maar ja, hoe steek je dat in op een agrarisch gebied. Een stortberg van metaalslak en slib. Daar heb je de arrogantie, voldongen feiten, klein maken, doorverwijzen en salami tactiek voor: je begint te praten over een grondverbetering, dan is geen vergunning nodig. Dan realiseer je als iedereen met vakantie is een dijkje van metaalslak dat een brede dijk wordt, Die dijk cementeert dan door de ongebluste kalk, is dan niet meer te verwijderen en dan zorg je dat het gedoogd wordt. Vervolgens heb je een bassin dat je logischerwijs helemaal opvult met bagger en metaalslak.

Politiek 2018

Ja, het proces is in gang gezet. En nu beginnen burgers terecht verontrust te worden. Er is ineens geen Hellevoetse gemeente ambtenaar die weet wat er speelt. DCMR, Provincie en NVWA mogen nu de droom om zeep helpen.

Een goede stap is gezet door de gemeente Westvoorne met de eis aan het Hellevoetse bestuur: stoppen met de aanleg van de weg en afdekken.

De VVBV heeft hierover vragen gesteld aan de landbouw universiteit in Wageningen afd. voedselveiligheid. Die verwijst door naar de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit. Deze laatste meldt geen informatie te hebben over voedsel en metaalslak en verwijzen door naar gemeente, DCMR en Provincie. Kringetje rond dus. Waar is de moedige autoriteit die verantwoordelijkheid neemt?

Het Hellevoets resultaat: 30 vragen aan Kramer. Maar wie is hier de dader? Gaf niet Hellevoet de ruimte of de opdracht via een overeenkomst om in 2019 alles op te ruimen? Kan Hellevoet een enorme claim van Kramer verwachten?

Maar uiteindelijk moet die droom die een nachtmerrie is geworden voor de Hellevoetse ambtenaren van tafel; agrarische grond van Voorne is uit principe van voorzorg, geen stortterrein van een twijfelachtig bouw materiaal en slib en is niet de plaats voor een LANDMARK.

Literatuur

- Hellevoetsluis Bestemmingsplan 2018
- Rekenkamer Gelderland, Saneren is vooruitzien 2010
- Ph en Redox effecten van bouwmaterialen ECN 2007
- Emissie en verspreiding van zware metalen RIVM 2010
- Fijnstof van antropogene bronnen RIVM 2010
- Focus Melkveebedrijf nr 6 2016
- Lab studie toepassing staalslakken BRRC
- Hoogovenslakken in de natuur , LU Wageningen 2015

Op erven vol zinkresten bleef schoffel in schuur

Het wordt de omvangrijkste bodemsanering van Nederland genoemd: het verwijderen van zware metalen uit de zinkindustrie in Brabant en Limburg....

Van onze verslaggever Peter de Graaf 26 november 2002, 0:00

advertentie

De lijsterbessen op het erf van Theo Sprankenis in Sterksel staan er armetierig bij. De bomen zijn meer dan 25 jaar geleden geplant, maar zijn nauwelijks hoger dan een mens. De oorzaak loopt vlak langs de boomwortels: het erfpad, ooit opgehoogd met zinkassen van de zinkfabriek uit Budel. 'Wist ik veel. Dat pad lag er al toen ik hier 27 jaar geleden kwam wonen', verzucht Sprankenis.

De sintels liggen twintig centimeter diep. De zwartbruine brokjes, die makkelijk verpulveren tussen de vingers, zijn vol vervuiling. Het bruin wijst op cadmium, de lichte stipjes zijn zink. Door uitloging is ook de onderliggende grond zwaarvervuild. Op het oude erfpad langs de koeienwei groeit alleen wat mos. Onkruid krijgt op de zinkassen geen enkele kans.

Die laatste eigenschap maakte het afvalproduct van de zinkfabriek tot dertig jaar geleden razend populair. Decennialang zijn in Brabant en Limburg boerenerven en wegen verhard met zinkassen, die gratis konden worden opgehaald bij de fabriek.

De moeder van demissionair staatssecretaris Van Geel, woonachtig in Valkenswaard, herinnert zich nog dat het erf van de overburen werd afgegraven en opgevuld met zinkassen. 'Zij hadden nooit problemen met onkruid, en wij stonden maar te schoffelen', aldus moeder Van Geel.

Zo moeten vele duizenden burgers hun woonerven in onwetendheid hebben vervuild. De totale lengte van het aantal verontreinigde wegen en jaagpaden wordt geschat op ruim achthonderd kilometer. Het zwaartepunt van de vervuiling ligt in de omgeving van de zinkfabrieken in Budel, Lommel en Rotem (België), waar bijna surrealistische, desolate landschappen zijn ontstaan. Behalve de gratis uitgifte van afvalslakken braakten de fabriekspijpen ook nog eens zink, cadmium, lood en arseen uit. Verder werd er jarenlang geloosd op het oppervlaktewater.

Maar de verontreiniging reikt veel verder dan de Kempen. Via beken en rivieren bijvoorbeeld, zoals de Dommel. Ook de geallieerden droegen hun steentje bij door tijdens hun opmars vanuit Eindhoven richting Nijmegen gaten in de wegen te repareren met zinkslakken, zoals in Veghel.

Sinds begin jaren zeventig zijn de zinkfabrieken overgeschakeld op een ander, minder vervuilend productieproces. In de jaren daarna kwam langzamerhand meer duidelijkheid over de cadmiumproblematiek in grote delen van Brabant, Limburg en Vlaanderen. Maar hoe pak je zo'n grootschalige verontreiniging aan? Op de meest risicovolle locaties is weliswaar een voorzichtig begin gemaakt met de sanering. Zo zijn onder meer moestuinen in Budel en Dommelen afgegraven. Want het eten van sla en groenten vol zware metalen is natuurlijk gevaarlijk voor de volksgezondheid.

'We streven naar effectieve maatregelen voor verschillende soorten bodemgebruik', zegt projectdirecteur Theo Edelman van Actief Bodembeheer de Kempen (ABDK), een gezamenlijk initiatief van de provincies Brabant en Limburg, het ministerie van VROM, 45 gemeenten en twee waterschappen. 'Want het is onmogelijk om alle vervuiling weg te halen.'

Niet overal hoeft direct te worden ingegrepen. Zo wordt de bovengrond van natuurgebieden 'automatisch schoongespoeld' door zure regen in combinatie met de zure grond in de Kempen. De zware metalen hopen zich via het grondwater wel op in de baggerspecie van de Dommel. Ook maakt

het bijvoorbeeld uit of op een erf met zinkassen groenten of alleen maar sierbloemen worden geteeld.

Voor de sanering van de Kempen is tot 2004 een bedrag van veertig miljoen euro beschikbaar. Dat is een fractie van de kosten van een totale schoonmaakactie. Die bedragen, volgens de Brabantse milieugegedeputeerde Lambert Verheijen, **ruim 350 miljoen euro**. Ook Vlaanderen belooft de vervuiling, die niet stopt bij de grens, aan te pakken. Zo stroomt nog steeds duizend kilo cadmium via de Dommel ons land binnen.

Op het erf van Theo Sprankenis werden afgelopen vrijdag de eerste zinkassen afgegraven. Zelf betaalt hij 20 procent mee aan de sanering, die de waarde van zijn woning verhoogt. De 73-jarige inwoner van Sterksel is tevreden, maar ook verbitterd. Tot 27 jaar geleden woonde hij nota bene in Budel, tegenover de zinkfabriek. 'Ik ben verhuisd vanwege de vervuiling. En nu zit het hier ook. Het heeft veel te lang geduurd voordat die rommel wordt opgeruimd', aldus Sprankenis. Zijn leven is getekend door de zware metalen uit de zinkfabriek, zegt hij. Hij was boer in Budel, maar dat leverde niets op. Daarom ging hij maar in de keuken van de legerplaats werken. 'Ik heb geen kinderen. Mijn vrouw kreeg drie miskramen. En mijn paarden hebben ook twee miskramen gehad.' Hij voerde met weinig resultaat slepende procedures tegen de vervuilende zinkfabriek. 'Je kon er in Budel gewoon niet over praten. Dan zeiden de mensen: ach daar doe je toch niets aan, laat toch zitten. Bovenin het land hadden ze zo'n vervuiling al lang aangepakt, daar ben ik van overtuigd.'

Meer asbest in Goor

De gehele plaats Goor wordt op asbest onderzocht. In de afgelopen jaren zijn er in twee wijken grootschalige asbestverontreinigingen aangetroffen, maar de vervuiling blijkt groter dan gedacht. Bij twintig woningen, die grenzen aan de gesaneerde nieuwbouwwijk De Hogenkamp, zijn deze week verhoogde gehalten asbest aangetroffen. De tuinen zijn afgedekt en bewoners wordt afgeraden in de grond te spitten.

26 april 2005

Voor de provincie en de gemeente Hof van Twente is de nieuwe asbestvondst reden om in heel Goor bodemmonsters te gaan nemen. „We willen af van het hap-snapwerk. Mensen moeten weten waar ze aan toe zijn”, zegt G. de Jong, projectleider bodemsanering van de provincie Overijssel. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom wordt de bodem systematisch onderzocht. Terreinen met meer dan de wettelijk toegestane 100 milligram asbest per kilo grond moeten worden gesaneerd.

De provincie schat in dat de sanering „**enkele honderden miljoenen euro's**” gaat kosten. Daarmee is de asbestvervuiling in Goor een van de grootste bodemvervuilingen van Nederland. Voor de financiering wordt een beroep gedaan op het ministerie van VROM dat bijna alle kosten van de sanering van de wijk De Hogenkamp voor zijn rekening heeft genomen. In de nieuwbouwwijk zijn 85 tuinen afgegraven. De sanering van de wijk 't Gijmink moet nog beginnen.

Het asbest is afkomstig van het bedrijf Eternit, dat zich in 1937 in Goor vestigde. Restafval werd gebruikt voor de verharding van wegen en boerenerven in de omgeving en verstrekt aan werknemers.

20 miljoen schadevergoeding boeren Botlekbrand

ZUID-HOLLAND KOEN VAN WIJK 18 SEP 2017 OM 09:54UUR

ExxonMobil vergoedt de schade die boeren en tuinders in gemeente Nissewaard leden na de Botlekbrand op 21 augustus. De totale compensatie komt neer op zo'n 20 miljoen euro.

Esso Nederland en LTO Noord zijn op 15 september tot een eindovereenkomst gekomen. Daarmee is een oplossing gekomen voor het overgrote deel van de geleden schade na de brand. Naast de overeenkomst met de agrariërs zijn ook andere schadeclaims inmiddels afgehandeld en betaald. LTO Noord Voorne-Putten is tevreden met de afwikkeling.

Esso heeft een logistiek bedrijf ingeschakeld dat alle betroffen gewassen zal afvoeren. Het plan is dat een deel van de oogst wordt vergist tot bio-energie en warmte, en een ander deel wordt verwerkt tot compost voor de landbouw.

Roet

Na de brand was er roet terecht gekomen op landbouwgronden ten zuid/westen van de raffinaderij. Direct na de brand had de directie van Esso al excuses aangeboden voor de veroorzaakte overlast en toegezegd dat de geleden schade vergoed zou worden.

[Wij zijn zeer tevreden over de snelheid en professionaliteit waarmee Esso dit heeft aangepakt](#)

'We hebben met LTO Noord een goede oplossing gevonden om de schade voor de agrariërs in het betroffen gebied af te handelen. Zij hebben een seizoen lang hard aan deze oogst gewerkt. Wij lossen onze belofte aan hen in dat we de geleden schade snel en adequaat zouden compenseren,' zei Harro van de Rhee, directeur van de ExxonMobil raffinaderij.

Tevreden

'Wij zijn zeer tevreden over de snelheid en professionaliteit waarmee Esso dit heeft aangepakt. De regeling is wat ons betreft coulant en correct. Wij adviseren onze leden dan ook om hier gebruik van te maken', zei Jan Varekamp, voorzitter van de LTO Noord Voorne-Putten.

Voor de agrariërs in het betroffen gebied waren de gewassen met mogelijke roetneerslag niet meer verkoopbaar. Esso is daarom direct in overleg getreden met LTO Noord om een algemeen gedragen compensatieregeling voor de agrariërs op te stellen. Betroffen agrariërs werden de afgelopen weken door een team van experts bezocht om de individuele invulling van de compensatieregeling vast te stellen.